

K A U N O
TECHNOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

*Seminaras - diskusija „Europos socialinis tyrimas Lietuvoje:
infrastruktūra, metodika ir duomenys“*

Lietuvos gyventojų atvirumas imigracijai

Audronė Telešienė

Projektą „Europos socialinis tyrimas: šiuolaikinės Lietuvos visuomenės nuostatos, vertybės ir elgsena (ESS-LT)“ finansuoja Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. MIP-022/2012)

Imigracijos tematikos aktualumo Lietuvai pagrindimas

- Problemos:

- Sparti depopuliacija bei spartus gyventojų senėjimas Lietuvoje, ekonomiškai aktyvių gyventojų trūkumas

- (Stankūnienė *et al*, 2011; Janušauskas *et al*, 2009)

- Sprendimų keliai:

- gimstamumo skatinimas, mirtingumo mažinimas

- ekonominio aktyvumo skatinimas

- emigracijos stabdymas

- imigracija**

Prognozės

- Dėl sparčiausiai senėjančios visuomenės per kelis artimiausius dešimtmečius CRE regione **depopuliacija** tik spartės (Muenz, 2007)
- **Gimstamumas** neleis užtikrinti teigiamos natūralios kaitos.
- Jau 2020 m. Rytų Europos šalys susidurs su **išsivystymo lygio palaikymo** ir raidos tvarumo problemomis, tuo pačiu neišvengiamai susidurs su **augančia imigracija** (OECD 2008/2009).
- Vykstant socialinei ir ekonominei Vakarų bei Rytų Europos šalių konvergencijai, Lietuvoje jau po dešimtmečio **migracijos saldo taps teigiamas** ir imigrantų srautas reikšmingai išaugs (OECD 2008/2009)

Ištirtumas

- Sipavičienė, Gaidys ir Jaršovas (2010)
 - Lietuvos gyventojų požiūris į imigraciją ir darbo imigrantus yra fobiškas ir imigrantams nepalankus
- Pilinkaitė-Sotirovič ir Žibas (2011)
 - Lietuvos visuomenėje vyrauja labiau neigiamas negu teigiamas požiūris į imigrantus
- Bartochevis ir Kanopienė (2013)
 - teigiamo migracijos saldo tikimybė (po keliolikos metų Lietuvoje) yra didelė
 - lietuviams yra būdingas priešiškas imigrantams

Pranešimo objektas

- Atvirumas kitataučių imigracijai, nurodant ne vertinamąją (teigiamai/neigiamai) poziciją, o **priimtino kitataučių imigrantų kiekio** nuostatas tampa šio pranešimo mokslinės analizės objektu.
- *Atvirumas imigracijai suprantamas kaip nuostata, jog reikėtų į Lietuvą įsileisti kitataučius imigrantus.*
- *Priešingybė – uždarumas imigracijai – suprantama kaip nuostata, jog reikėtų neįsileisti kitataučių imigrantų bei taikyti gana griežtus imigracijos apribojimus (Card et al 2005).*

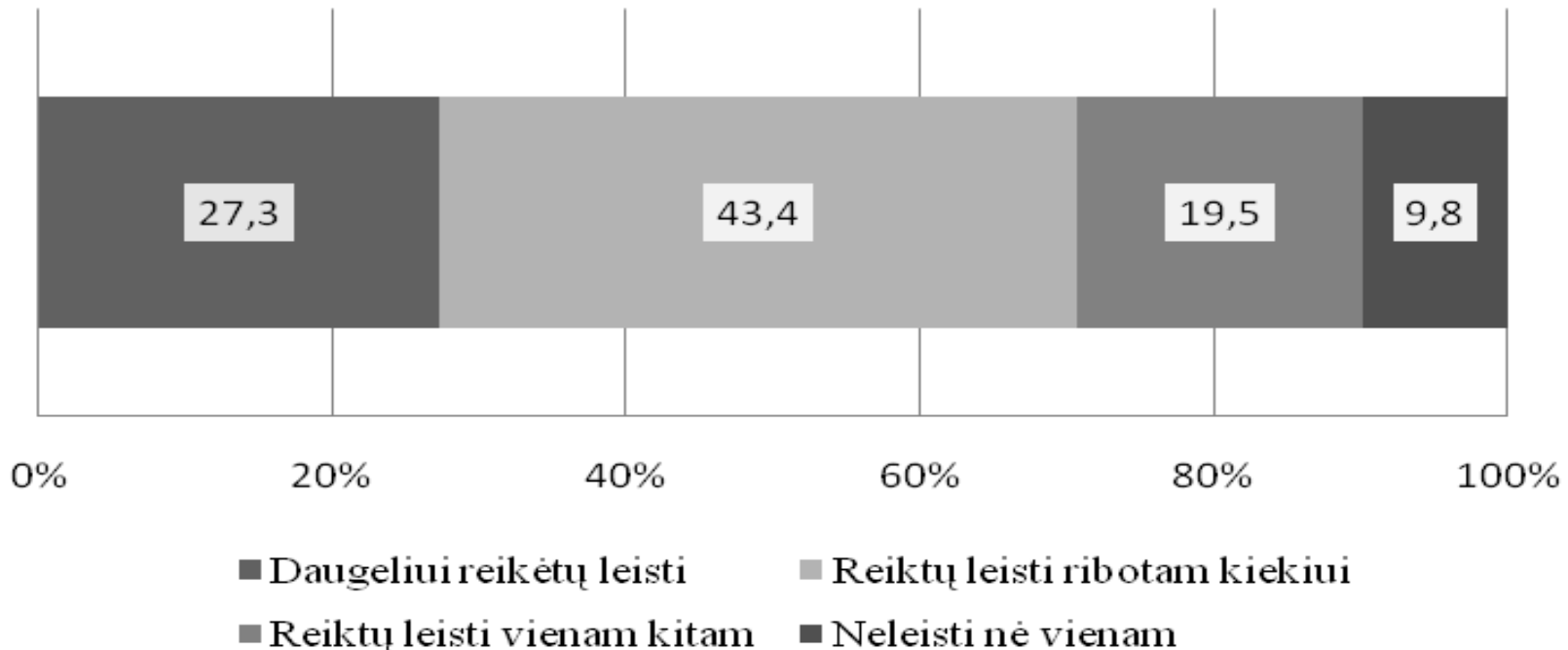
Empirinė bazė

- Europos socialinio tyrimo (ESS) 5-osios bangos, įgyvendintos 2010/2011 m., duomenys (NSD 2010)
- ESS5-2010/2011 duomenų rinkinio 3.0 redakcijoje pateikiami 27-ių Europos šalių reprezentatyvių apklausų duomenys.

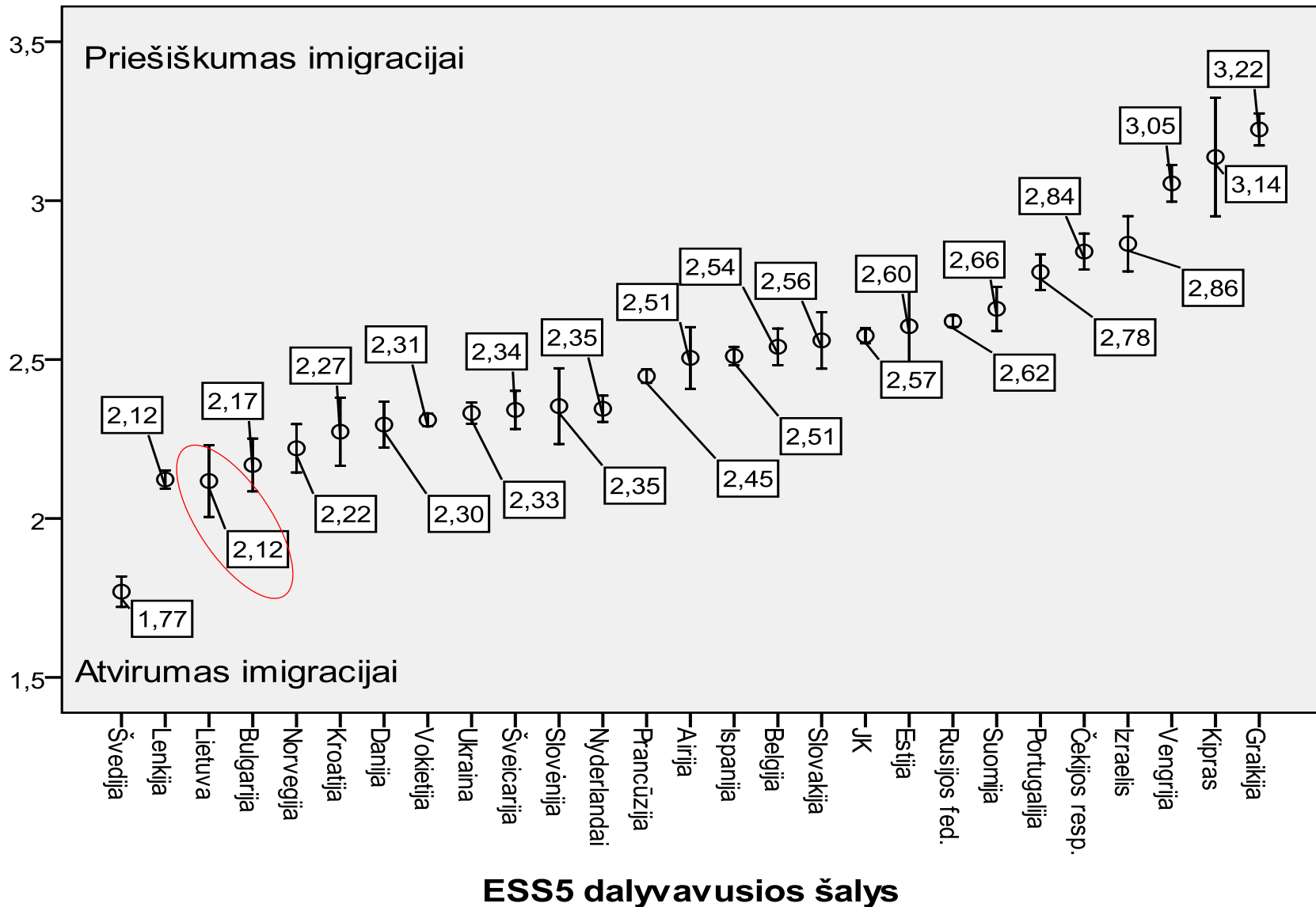
1 kl. Kiek (ar) Lietuvos gyventojai yra atviri imigracijai?

Ar reiktų leisti kitos, nei daugumos Lietuvos gyventojų, rasės ar etninės grupės žmonėms atvažiuoti ir gyventi Lietuvoje?

Atvirumas imigracijai: Lietuvos gyventojų atsakymų procentinis pasiskirstymas, N=1677, ESS5, 2010/2011

95% PI, Ar reiktų leisti kitos nei dauguma šalies gyventojų rasės ir etninės grupės žmonėms atvykti ir gyventi šalyje?

Duomenys svėrti: Dizaino svoris * Populiacijos dydžio svoris

ESS5 dalyvavusių šalių populiacijų atvirumo imigracijai vidurkiai

Diskusinis klausimas

- Ankstesni tyrimai rodo Lietuvos gyventojų priešišką nusiteikimą imigrantų atžvilgiu.
- ESS5 duomenys rodo gana didelį Lietuvos gyventojų atvirumą imigracijai.

KODĖL TOKS NEATITIKIMAS?

Skirtingi
matavimai
(klausimų
formuluotės)

Skirtingi
sąmonės
konstruktai ?

2 kl. Ar pagal imigrantų keliamų ekonominių bei kultūrinių grėsmių suvokimą galima prognozuoti respondento atvirumą kitataučių imigracijai?

- Grupių konflikto teorija:
 - Atvirumas imigracijai susijęs su ekonominių (dar vadinamų realistinėmis) ir kultūrinių (dar vadinamų simbolinėmis) grėsmių, asocijuojamų su imigrantais, suvokimo lygiu
 - Neigiami požiūriai – tai gynybinė reakcija į subjektyviai suvokiamą konkurenciją tarp skirtingų grupių visuomenėje. Konkurencija kelia grėsmę įvairių gėrybių prieinamumui individo pagrindinei referentinei grupei.

Naudojami kintamieji

- Ekonominės grėsmės suvokimas matuojamas klausimu „*Kaip jūs manote, ar apskritai Lietuvos ekonomikai yra gerai ar blogai, kad žmonės iš kitų šalių atvyksta čia gyventi?*“. Tai intervalų skalės kintamasis, kurio galimos kategorijos nuo 0=“*Lietuvos ekonomikai labai blogai*“, iki 10=“*Lietuvos ekonomikai yra gerai*“.
- Imigrantų keliamos kultūrinės grėsmės šaliai suvokimas matuojamas klausimu „*Kaip jūs manote, ar žmonės, atvykstantys čia gyventi iš kitų šalių daugiau griaua Lietuvos kultūrą ar ją turtina*“. Tai taip pat intervalų skalės kintamasis, kurio galimos kategorijos nuo 0=“*Griaua kultūrą*“, iki 10=“*Turtina kultūrą*“.
- Tenkinant logistinės regresijos sąlygas priklausomas ranginis kintamasis „*atvirumas imigracijai*“ perkoduotas į dichotominį kintamąjį taip, kad 1 reiškia atvirumą imigracijai ir apima atsakymų kategorijas „*leisti daugeliui*“ bei „*leisti ribotam kiekiui*“, o 0 reiškia priešišumą imigracijai (atvirumas imigracijai nėra išreikštas) ir apima atsakymų kategorijas „*leisti vienam kitam*“ arba „*neleisti nė vienam*“.

Dėl vidutinio stiprumo autokoreliacijos (Kendalo ranginės koreliacijos koeficientas 0,438, p reikšmė $0,000 < 0,05 = \alpha$.), aritmetinio vidurkio būdu transformuoti į indeksą „Imigrantų keliamos grėsmės suvokimas“

Logistinės regresinės analizės rezultatai

- Nepriklausomas kintamasis „Imigrantų keliamos grėsmės suvokimas“ leidžia paaiškinti dichotominį priklausomąjį kintamąjį „*atvirumas imigracijai*“
 - (Chi-kvadrato reikšmė 197,263, laisvės laipsniai $df=1$, p reikšmė $0,000 < 0,05 = \alpha$)

Logistinė regresinė analizės statistika: atvirumas imigracijai-priklausomas kintamasis, imigrantų keliamos grėsmės suvokimas – nepriklausomas kintamasis

Klasifikacinė lentelė^a

Stebima		Prognozės			
		atvirumas imigracijai dichotominis		Teisingų prognozių procentas	
		Leisti vienam kitam ar nė vienam	Leisti daugeliui ar ribotam kiekiui		
Žingsnis 1	atvirumas imigracijai dichotominis	Leisti vienam kitam ar nė vienam	141	261	35,0
		Leisti daugeliui ar ribotam kiekiui	87	870	90,9
Bendras procentas					74,4

a. Tikimybės įvertis 0,5

Išvados (1)

- Didesnei daliai Lietuvos gyventojų būdingas atvirumas imigracijai, t.y. jie galvoja, jog reiktų leisti daugeliui ar tam tikram kiekiui kitos, nei dauguma Lietuvos gyventojų, rasės ar etninės grupės žmonių atvažiuoti ir gyventi Lietuvoje.
- Lietuva yra tarp atviriausių imigracijai ESS 5-oje bangoje 2010/2011 m. dalyvavusių šalių.

Išvados (2)

- Logistinė regresinė analizė rodo, jog pagal imigrantų keliamų ekonominių bei kultūrinių grėsmių suvokimą galima nuspėti respondento atvirumą/uždarumą imigracijai.
- Modelis leidžia labai tiksliai nuspėti atvirumą imigracijai.
- Jei respondentas nemano, jog Lietuvos ekonomikai yra blogai dėl to, kad žmonės atvyksta čia gyventi iš kitų šalių, ir/arba jis nemano, jog žmonės, atvykstantys čia gyventi iš kitų šalių griauna Lietuvos kultūrą, tai greičiausiai jis yra atviras imigracijai.

Gairės imigracinei politikai

- Atvirumas imigracijai priklauso nuo šalies gyventojų ir kitataučių grupių tarp-grupinės sąveikos turinio – esant teigiamoms sąveikos patirtims atvirumas kitataučiams turėtų augti.
- Pabrėžtina teigiamos komunikacijos svarba, nes esant žemam imigrantų keliamos grėsmės suvokimui atvirumas imigracijai yra didesnis.

Parengta pagal

- Telešienė, Audronė. Atvirumas imigracijai: Lietuvos atvejis tarptautinėje perspektyvoje// Sociologija. Mintis ir veiksmas / Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas. Vilnius : VU leidykla. ISSN 1392-3358. 2013/1(32), p. 122-135.